

DECIZIA Nr.47 din 17 mai 1994

cu privire la constituționalitatea unor prevederi din Legea¹⁾ privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război

Publicată în Monitorul Oficial nr.139 din 02.06.1994

Curtea Constituțională a fost sesizată, la data de 7 aprilie 1994, de către 55 de deputați, respectiv de domnii Mihail Bucur, Barbu Pițigoi, Ion Dinu, Ion Hui, George Stănescu, Ion Diaconescu, Vasile Nicolae, Constantin Ionescu Galbeni, Ion Berciu, Răzvan Dobrescu, Teodor Vintilescu, Liviu Neculai Marcu, Cornel Sturza Popovici, Radu Livezeanu, Emilian Bratu, Doru-Mihai Dobrescu, Mircea Ciumara, Gavril Dejeu, Gheorghe Gorun, Vasile Mândroviceanu, Ioan Timiș, Petru Burcă, Valentin Vasilescu, Petre Dugulescu, Ion Rațiu, Ioan Catarig, Ion Bold, Gheorghe Comănescu, Petru Lițiu, doamna Paula-Maria Ivănescu, domnii Mircea Popescu, Mircea-Mihai Munteanu, Viorel Pavel, Vasile Lupu, Victor Babiuc, Sergiu George Rizescu, Remus-Constantin Opreș, Gheorghe Cristea, Constantin Ionescu, Valentin Argeșeanu, Ákas Birtalan, Nagy Benedek, László Zsigmond, Attila Varga, Ervin Zoltán Székely, Eugen Matis, Emeric Dumitru Borbély, Francisc Bárányi, Imre András, Ladislau Borbély, Károly Kerekes, Gheorghe Tokay, Iosif Alfred Mazalik, Zoltán Szilágy, Francisc Pécsi și István Antal, asupra neconstituționalității precizării "dacă nu au luptat împotriva armatei române" de la art. 2 lit.b) din Legea privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război.

În sesizare, grupul de deputați arată, în esență, că excluderea de la beneficiul legii a locuitorilor încorporați sau mobilizați obligatoriu, din provinciile românești vremelnice ocupate în perioada 1940-1945, dacă au luptat împotriva armatei române, este discriminatorie, ținând seama că față de etnicii germani încadrați în armata germană, în timpul celui de-al doilea război mondial, această condiție nu a mai fost prevăzută. De asemenea, se arată că până în prezent în legislația României nu a existat o asemenea discriminare, iar în legislația franceză s-a refuzat calitatea de veteran de război numai celor care s-au înrolat voluntar în armata străină.

Printr-o altă sesizare, înregistrată la data de 12 aprilie 1994, formulată de un grup de 26 de senatori, respectiv de domnii Ioan Lup, Adrian Dumitru Popescu-Necșești, Emil Tocaci, Gábor Menyhért Hajdú, Ioan Paul Popescu, Florin Buruiiană, Radu Ceonte, Attila Verestóy, Ioan Alexandru, Mihai Buracu, Nistor Bădiceanu, Matei Boilă, Dumitru Călușeanu, Tănase Tăvală, Constantin Moiceanu, Ion Păun Otiman, Béla Markó, Károly Ferenc Szabó, Emilian Buzică, Lajos Magyari, Ion Manea, Voicu Valentin Glodean, Vasile Vetișanu, Alexandru Paleologu, Alexandru Popovici, Sabin Ivan, Andrei Potcoavă, Dénes Seres, Tiberiu Ștefan Incze și Petre Constantin Buchwald, se contestă constituționalitatea precizării "dacă nu au luptat împotriva armatei române" de la art.2 lit.a) și b) din legea sus-menționată.

În sesizare, grupul de senatori arată, în esență, că prevederea "dacă nu au luptat împotriva armatei române" de la art.2 lit.a) și b) din lege contravine dispozițiilor art.4 alin.(1) și (2) din Constituție potrivit cărora fundamentul social al statului îl constituie unitatea poporului român, iar între cetățenii României nu se poate face nici o deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică etc. În acest sens, se arată că deosebirea de tratament față de etnicii germani, în cazul cărora, potrivit art.2 lit.c) din lege, nu se cere această condiție, constituie o discriminare pe criteriul etnic care este neconstituțională și contrară prevederilor Tratatului de pace cu puterile aliate și asociate, ratificat prin Legea nr.304 din 30 august 1947, în temeiul căruia, prin art.3 pct.2, România și-a asumat obligația să nu instituie nici o discriminare între cetățenii săi în ce privește drepturile politice ori civile sau în oricare altă materie, pe temeiul rasei, sexului, limbii ori religiei. Totodată, se menționează că, potrivit Legii nr.772/1946, locuitorii din Ardealul de Nord, încorporați sau mobilizați obligatoriu în armata maghiară, sunt considerați că și-au satisfăcut obligațiile militare către statul român.

---

¹⁾ Legea nr.44/1994 privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, este publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.172 din 07.07.1994.

Un grup de veterani de război a depus o "întâmpinare" prin care aceștia se opun obiectivilor de neconstituționalitate formulate, solicitând, în același timp, amendarea legii cu unele noi prevederi. În același sens, al unor noi amendamente, este și "scrisoarea deschisă" a Asociației "Virtutea Militară de Război" din Sibiu, ca și punctul de vedere al Asociației Naționale a Veteranilor de Război, comunicat Curții Constituționale de Președinția României.

De asemenea, domnul senator Ioan Lup, vicepreședinte al Senatului, a depus, în susținerea sesizării, o scrisoare în care, în esență, arată că textul de lege adoptat este de natură să aducă prejudicii politice țării, deoarece ar însemna să se recunoască anumite efecte juridice Dictatului de la Viena, din 1940, care este nul și neavenit, iar măsura respectivă "lovește circa 7.000 de români și 6.000 de maghiari, ceea ce nu este etic și nici uman, fiindcă ei au ajuns în această situație printr-o culpă a istoriei care ne poate fi imputată și nouă".

Potrivit art.19 alin.(1) din Legea nr.47/1992, s-au solicitat președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului punctele lor de vedere în legătură cu cele două sesizări. De asemenea, s-a solicitat și opinia Ministerului Apărării Naționale, inclusiv informații legate de aplicarea Legii nr.772/1946.

În punctul de vedere al președintelui Senatului se solicită respingerea sesizărilor, considerându-se că argumentele invocate nu sunt concludente spre a se reține încălcarea textelor constituționale, deoarece cei care au luptat împotriva armatei române și-au încălcat obligația de fidelitate față de țară, ceea ce are ca semnificație nesocotirea unității poporului român. De aceea, se consideră că textul criticat nu constituie o discriminare cât timp distinge între cei care au luptat pentru țară sau împotriva ei. De asemenea, se consideră că persoanele prevăzute la art.2 lit.c) din lege nu și-au încălcat obligația de fidelitate față de țară, iar invocarea Legii nr.772/1946 nu este relevantă în cauză, în măsura în care se referă la persoanele încadrate în detașamente de muncă obligatorie.

Guvernul apreciază, în susținerea punctului său de vedere, că excluderea cetățenilor români care au luptat împotriva armatei române — indiferent dacă au fost voluntari ori au fost încorporați sau mobilizați în armatele altor state — de la dreptul de a dobândi calitatea de veteran de război nu are caracter discriminatoriu, legiuitorul nefăcând deosebire între această categorie și ceilalți cetățeni români pe criterii de rasă, naționalitate, origine etnică etc., iar această excludere este o măsură morală "deoarece ar fi de neconceput ca statul român să acorde drepturi celor ce au atentat la independența și integritatea sa". Totodată, consideră că omiterea mențiunii "dacă nu au luptat împotriva armatei române" de la art.2 lit.c) din lege nu generează o discriminare deoarece textul se referă la persoane de naționalitate germană încadrate în armata germană "dar care nu au participat la acțiuni de luptă".

În opinia Ministerului Apărării Naționale se susține că textele în cauză nu exprimă nici o discriminare întrucât privesc o sancțiune — morală și juridică — a celor care au luptat împotriva armatei române, pentru actul de necredință înfăptuit față de patrie și popor. În cazul în care legiuitorul va reglementa altfel propunerea, se arată că Ministerul Apărării Naționale "va înțelege acest act ca o dovadă în plus a generozității și spiritului de toleranță al societății române, prezente în atâtea împrejurări de-a lungul istoriei sale".

Președintele Camerei Deputaților nu a comunicat punctul său de vedere.

Curtea Constituțională, în temeiul art.3 alin.(2) din Legea nr.47/1992, constată că este competentă să soluționeze sesizările primite, care s-au făcut cu respectarea art.144 lit.a) din Constituție și ale art.17 alin.(1) din legea sa organică.

Prin Încheierea din 27 aprilie 1994, constatându-se că aceste sesizări privesc aceeași lege, s-a dispus conexarea lor.

Față de cele arătate,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ,

examinând sesizările formulate, punctele de vedere ale președintelui Senatului și Guvernului, opinia Ministerului Apărării Naționale și celelalte lucrări ale dosarului, precum și concordanța dintre textele ce fac obiectul sesizărilor și dispozițiile constituționale, reține următoarele:

Prin cea dintâi sesizare se consideră că este neconstituțională condiționarea calității de veteran de război pentru locuitorii din provinciile românești, vremelnice ocupate în perioada 1940-1945, încorporați sau mobilizați obligatoriu în armata maghiară, de a nu fi luptat împotriva armatei române.

Curtea Constituțională constată că persoanele la care se referă sesizarea au fost încorporate sau mobilizate obligatoriu în armata maghiară, întrucât locuiau pe un teritoriu vremelnic ocupat în baza Dictatului de la Viena din 1940, care este nul și neavenit. În această

situație, statul român era, la acea dată, în imposibilitate de a dispune înrolarea sau mobilizarea lor, iar dacă, în prezent, din această împrejurare istorică s-ar deduce o incapacitate, ar însemna să se recunoască, în limitele menționate, efecte juridice unui act nul și neavenit. Tocmai de aceea, exceptarea persoanelor respective constituie o discriminare, întrucât nimănui nu i se poate imputa neîndeplinirea unei obligații imposibil de executat, mai ales că, prin art.1 lit.b) din Legea nr.772/1946, s-a considerat că "au satisfăcut obligațiile militare către statul român". Între persoanele care sunt considerate, potrivit legii, că au îndeplinit obligațiile militare, orice excludere este o discriminare.

La aceeași concluzie conduc și prevederile art.3 pct.3 din Tratatul de pace încheiat de România cu puterile aliate și asociate, potrivit cărora statul nostru se obligă ca legile în vigoare să nu stabilească sau să nu implice în conținutul sau în aplicarea lor vreo deosebire de natură discriminatorie între persoanele de cetățenie română. Această obligație corespunde principiului constituțional prevăzut de art.4 alin.(2) potrivit căruia România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

Cele arătate converg spre concluzia că textul criticat încalcă prevederile art.16 alin.(1) din Constituție potrivit cărora cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări, precum și prevederile corespunzătoare din art.7 al Declarației Universale a Drepturilor Omului și din art.26 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, care, în temeiul art.20 din Constituție, sunt obligatorii în interpretarea dreptului intern sau când intră în conflict cu acesta.

În cea de-a doua sesizare, în afara art.2 lit.b) din lege, se contestă și constituționalitatea precizării de la lit.a) referitoare la condiția de a nu fi luptat împotriva armatei române. Ipoteza acestor prevederi este însă alta decât aceea de la art.2 lit.b) din lege. Ea privește cetățenii români care s-au înrolat voluntar.

În legătură însă cu definirea statutului juridic de veteran de război al celor care s-au înrolat voluntar în armate străine este o necorelare între prevederile art.2 lit.a) din lege, care se referă numai la cei care au luptat împotriva armatei române, cu prevederile art.7 lit.b) teza 1 din lege, care se referă la cei care au luptat împotriva țării, ceea ce este susceptibil de a fi interpretat într-un sens mai larg, nu numai ca o luptă directă împotriva armatei române, și cu prevederile art.2 lit.c) din lege care, întrucât nu mai instituie nici o condiție, este în totală contradicție cu art.7 lit.b) teza 1 din lege, ce se referă, așa cum s-a arătat, la România, dar și la Națiunile Unite. Această necorelare poate conduce la interpretări arbitrare cu privire la acordarea calității de veteran de război, ceea ce este contrar prevederilor art.16 alin.(1) din Constituție privind egalitatea cetățenilor în fața legii. În același timp, cu referire la art.2 lit.c), această necorelare are și semnificația unui privilegiu interzis de prevederile aceluiași text constituțional, întrucât în perioada avută în vedere armata germană lupta împotriva Națiunilor Unite.

Întrucât prevederile ce au făcut obiectul sesizării de la art.2 lit.a) nu pot fi disociate de prevederile lit.c) a aceluiași articol și de cele ale art.7 lit.b) teza 1 din lege, Curtea a considerat, în temeiul art.20 alin.(1) din Legea nr.47/1992, că toate aceste texte sunt neconstituționale, urmând a fi corelate în cadrul procedurii de reexaminare pentru a asigura egalitatea de tratament față de toți cei care s-au înrolat voluntar în armate străine.

Argumentele invocate în combaterea sesizărilor examinate de Curte referitoare la evenimentele ce au avut loc în perioada 1940-1945 în teritoriile vremelnic ocupate, cu conotațiile lor morale, nu sunt în nici un fel înlăturate de prezenta decizie, care s-a impus pentru a asigura concordanța dispozițiilor legii cu Constituția. Soluția juridică, constituțională, dată problemei nu deformează în nici un fel realitatea istorică, cunoscută pe plan național și internațional.

În ce privește scrisorile înaintate Curții de unele asociații ale veteranilor de război, este necesar de făcut o distincție. Argumentele invocate în favoarea respingerii sesizărilor au fost examinate deoarece se regăsesc, într-o formă sau alta, în opiniile transmise de președintele Senatului, de Guvern și de Ministerul Apărării Naționale.

Asupra propunerilor de modificare a legii, Curtea Constituțională nu se poate însă pronunța, competența ei de control fiind determinată exclusiv de sesizările primite în condițiile art.144 lit.a) din Constituție.

Față de cele arătate, văzând și dispozițiile art.144 lit.c) și ale art.145 alin.(2) din Constituție, precum și prevederile art.20 alin.(2) și (3) din Legea nr.47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ,

În numele legii

DECIDE:

1. Articolul 2 litera b) din Legea privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, referitor la cei care au fost încorporați sau mobilizați obligatoriu, este neconstituțional în ce privește condiția “dacă nu au luptat împotriva armatei române”.

2. Articolul 2 literele a) și c), precum și articolul 7 litera b) teza 1 din lege sunt neconstituționale în ceea ce privește definirea calității de veteran de război. În cadrul procedurii de reexaminare, este necesară corelarea lor, pentru a se asigura respectarea principiului egalității în drepturi a cetățenilor.

Decizia se comunică Președintelui României, precum și președintelui Camerei Deputaților și președintelui Senatului, în scopul deschiderii procedurii prevăzute de art.145 alin.(1) din Constituție, și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Deliberarea a avut loc la data de 17 mai 1994 și la ea au participat Vasile Gionea, președinte, Viorel Mihai Ciobanu, Mihai Constantinescu, Antonie Iorgovan, Ioan Muraru, Florin Bucur Vasilescu și Victor Dan Zlătescu, judecători.